

Kdo je vlastně chudý?

aktivita k mezinárodnímu dni boje proti chudobě (17. října)

Cíl	žáci si uvědomí rozdíl mezi relativní a absolutní chudobou, vnímají chudobu jako celosvětový problém, ne jen jako problém vybraných světových lokalit; žáci rozliší mezi informacemi, které jsou obsahem textu, a informacemi, které z textu vyvozují
Předmět / vzdělávací oblast/mezipředmětové vztahy	český jazyk/jazyk a jazyková komunikace/dějepis, občanská výchova, zeměpis
Věková skupina	13-15 let
Doba trvání	40–45 minut
Pomůcky	lepící lístečky, nástěnná mapa světa, text pro každého žáka (viz příloha 1), otázky a balicí papír pro každou skupinu (viz příloha 2), 2 různobarevné fixy pro každou skupinu
Přílohy	texty, seznam otázek, infobox, zdroje, vysvětlivky

Postup:

Kde žijí chudí lidé?

- Na začátku hodiny dejte každému žákovi tři malé lepící lístečky, na ně žák napíše odpověď na otázku: *Kde žijí chudí lidé?* (na každý lísteček jednu lokalitu) Pak lístečky žáci umístí na nástěnnou mapu světa podle lokality, která je na nich uvedena. (Předem neurčujte, zda mají žáci na lísteček zaznamenat stát, kontinent, oblast.) Odpovědi zkontrolujte, ale podrobněji nerozebírejte.

Práce s textem

- Rozdejte žákům text (viz příloha 1), každý žák obdrží jednu z variant. Řekněte žákům, že texty, které budou číst, jsou převzaty ze současné beletrie a publicistiky.
- Žáci si texty potichu přečtou. Poté žáky vybidněte, aby vytvořili čtveřice, příp. trojice (skupina má totožný text); ve třídě s větším počtem žáků mohou mít jeden příběh dvě skupiny.
- Každá skupina obdrží list s otázkami, společně vypracují a zaznamenají své odpovědi na balicí papír formou tabulky (viz příloha 2, otázky není potřeba psát znovu). Upozorněte žáky, že některé odpovědi najdou přímo v textu, některé z nich musí odhadnout a svá tvrzení zdůvodnit. Na balicí papír barevně rozliší, zda jde o odpověď přímo nalezenou v textu, nebo odpověď, kterou pouze odhadují (např. modře odpovědi podložené přímo textem, červeně odpovědi odhadované)
- Skupiny vyvěsí balicí papíry na tabuli a každá skupina své odpovědi krátce okomentuje. Poté, co představí skupiny výsledky své práce, rozhodnou se společně z pozice své postavy, které z ostatních postav považují za chudé a které za bohaté.

Absolutní a relativní chudoba

- Zeptejte se žáků, zda někdy slyšeli pojem absolutní a relativní chudoba a co si myslí, že pojmy vyjadřují.
- Poté oba pojmy a rozdíly mezi nimi žákům vysvětlíte/upřesněte. Zmiňte jakými ukazateli je možné chudobu měřit a jaká jsou případná rizika interpretace těchto ukazatelů. Můžete použít některé z otázek uvedených v reflexi.
- Vraťte se k nástěnné mapě a zeptejte se žáků, zda by chtěli na výsledné podobě mapy něco

změnit a upravit. Zeptejte se na zdůvodnění jejich rozhodnutí.

Reflexe

- Jste chudí? Jste bohatí? Podle čeho se pozná chudý (bohatý) člověk? Jak lze měřit chudobu? Kde žijí chudí (bohatí) lidé? Mohly by se příběhy odehrát i v České republice? Proč ano? Proč ne? Žijí v České republice chudí lidé? V čem mohou být rizika statistických údajů?

Tipy pro vedení aktivity:

- Pokud pracujete se třídou, ve které je skupinová práce obtížná, nebo se do skupinové práce pouštět nechcete, je možné zpracovávat otázky z přílohy 2 individuálně, odpovědi pak zapisujete na tabuli k jednotlivým postavám z příběhu.
- Je dobré propojit problematiku chudoby s možností rozvojové spolupráce, např. aktivita Česká republika pomáhá z publikace Svět do všech předmětů.

Příloha 1 (texty)

Text 1

Můj každodenní život v _____ se velmi podobal životu mých sousedů: pořád jsem s sebou nosil nákupní tašku; celé dny jsem sháněl potřebnou věc, například žínku na obličej; čekal jsem až zase pustí vodu; nakupoval jsem na místním tržišti; nudil jsem se u televize a vysedával jsem v blízkém parku, abych si vychutnal chládek za soumraku .....

Můj byt v ošklivé třípatrové budově měl skromný obývací pokoj s jídelnou, elementární kuchyňku, kde se kolem sebe sotva protlačili dva lidé, koupelnu a dvě ložnice. K bytu patřil uzavřený prostor, který obsahoval dvě dvěstělitrové zásobní nádrže na vodu, betonovou vanu na praní a prádelní šňůry..... Den v naší čtvrti začínal kohoutím kokrháním v pět hodin ráno. Ten zvuk dodával městskému prostoru venkovskou atmosféru. Mnoho lidí chovalo slepice na vajíčka a pěstovalo zeleninu na malých zahrádkách buď ve dvorcích, nebo na střeších.

(zdroj vzhledem k charakteru zadání otázek neuveden)

Text 2

Když objevila sukni nebo kabelku, které se jí líbily, koupila si hned dvě. Prémie z práce ukládala na oddělený bankovní účet na své jméno. Sukumárovi to nevadilo..... Líbilo se mu, že Šobha je jiná. Žasl nad její schopností předvídat. Když ještě nakupovala, ve spíži byly vždycky láhve olivového oleje navíc, podle toho, zda vařili italskou nebo indickou kuchyni. Byly tam dlouhatánské řady krabic s těstovinami všech tvarů a barev, zazipované plátěné pytlíky s rýží basmati, celé půlky jehňat a koz od muslimských řezníků v Haymarketu, rozporcované a zmrazené v hromadách mikrotenových sáčků. Každou druhou neděli se proplétali bludištěm stánků, které už by Sukumár poznal poslepu. Nevěřicně přihlížel, jak Šobha nakupuje další potraviny, a táhl se za ní s plátěnými taškami, zatímco ona se prodírala davem a za ranního slunce se dohadovala s chlapci, kteří se ještě neholili, ale už jim chyběly zuby. Ti plnili hnědé papírové sáčky artyčoky, švestkami, zázvorem a sladkými bramborami, házeli je na váhu a po jednom je podávali Šobhě..... Při cestě domů, když auto opisovalo ohyby řeky Charles, pokaždé znovu žasli, kolik jídla nakoupili.

(Jhumpa Lahriová: Tlumočnická nemoc)

Text 3

Byt Senových, patřící univerzitě, se nacházel na okraji univerzitního městečka. Ve vstupní hale byla podlaha ze světle hnědých nehezkých dlaždic a řada dopisních schránek označených izolepou nebo bílými nálepkami. Uvnitř bytu se na koberci hruškové barvy protínaly znehybnělé stíny zanechané vysavačem. Před pohovkou a křesílky ležely různobarevné pozůstatky jiných koberců jako samostatné rohožky připravené, až se něčí nohy dotknou podlahy. Soudkovitá stínítka lamp po stranách pohovky byla dosud zabalená v umělohmotném obalu od výrobce. Televizor a telefon byly zakryté žlutými dečkami s vykrajovanými okraji. Na tácu stála vysoká šedá konvice s čajem, hrnečky a máslové sušenky..... Bylo jí¹ asi třicet. Mezi předními zuby měla mezírku a na bradě vybledlé d'olíčky po planých neštovicích, zato měla krásné oči s nápadným hustým obočím a rozpitými očními linkami, přesahujícími přirozenou šířku víček. Na sobě měla třpytivé bílé sárí s oranžovým esovitým vzorkem, vhodnější spíš pro večerní příležitost než pro poklidné, trochu deštivé srpnové odpoledne. Rty si přetřela korálovým leskem a barva se trošku rozmazala přes obrys rtů.

¹ **paní Senové**

(Jhumpa Lahiriová: Tlumočnické nemoci)

Text 4

A tak bylo na **Sai**, aby chodila na trh a hledala mezi zavřenými obchody jeden s pootevřenými zadními dveřmi na znamení, že je tam možno kradmo a spěšně něco koupit, nebo domek s papírovou cedulkou za oknem, že je na prodej hrst arašídových oříšků či pár vajec.

Kromě těchto skrovných nákupů je téměř výhradně živila zahrada. V Čo Oju se teď poprvé ocitla na stole místní strava. Ság s růžovými kvítky a placatými listy: koriandr, který bujně rostl kolem kuchařovy chýše; mladé výhonky plazivých úponků tykví; zatočené mladé výhonky kapradin ningro; sýr čarbí a bambusové výhonky. Sýr, kapradinové listy a žluté bambusové výhonky ve kbelících s vodou prodávaly ženy schované mezi křovinami u lesních cestiček. Po deštích vyrazily ze země houby, sladké jako kuřátko a s obrovskými klobouky nádhernými jako Kančendženga. Lidi chodili do opuštěné zahrady Pátera Kuličky na hlívy ústřední. Jejich vůně, linoucí se z pánví, propůjčila městu na čas zdání hojnosti a pohody.

(Kiran Desai: Dědictví ztráty)

Příloha 2 (otázky)

1. Kde se příběh odehrává?	
2. Jaké oblečení postava nosí?	
3. Co nejčastěji obědvá?	
4. Kde bydlí?	
5. Jak má vybavenou domácnost?	
6. Jaké má vzdělání?	
7. Jak tráví volný čas?	

1. Kde se příběh odehrává?	
2. Jaké oblečení postava nosí?	
3. Co nejčastěji obědvá?	
4. Kde bydlí?	
5. Jak má vybavenou domácnost?	
6. Jaké má vzdělání?	
7. Jak tráví volný čas?	

1. Kde se příběh odehrává?	
2. Jaké oblečení postava nosí?	
3. Co nejčastěji obědvá?	
4. Kde bydlí?	
5. Jak má vybavenou domácnost?	
6. Jaké má vzdělání?	
7. Jak tráví volný čas?	

1. Kde se příběh odehrává?	
2. Jaké oblečení postava nosí?	
3. Co nejčastěji obědvá?	
4. Kde bydlí?	
5. Jak má vybavenou domácnost?	
6. Jaké má vzdělání?	
7. Jak tráví volný čas?	

Infobox

webové zdroje – statistické údaje

<http://www.unicef.org/infobycountry/index.html> – na tomto odkazu je možné kliknout na určitý stát a v odkazu *Statistics* najít konkrétní údaje

<http://hdr.undp.org/en/statistics/> - informace k HDI (index lidského rozvoje)

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_Human_Development_Index

<http://www.un.org/en/mdg/summit2010/pdf/MDG%20Report%202010%20En%20r15%20-low%20res%2020100615%20-.pdf> – MDGs (rozvojové cíle tisíciletí) podle regionů

webové zdroje – absolutní/relativní chudoba

http://mdgr.undp.sk/DOCUMENTS/MDG_Czech_CZ_2.pdf

http://www.jedensvetnaskolach.cz/download/pdf/jsnspdfs_215.pdf

<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=teorie&shw=233&lst=108>

Texty:

Text 1 - Kuba

Text 2 - USA

Text 3 - USA

Text 4 - Indie

Použité texty:

Text 1 – Stephen Foehr: *Tanec s Fidelem*. Brno 2005, s. 66, 67, 68.

Kniha se snaží poutavým způsobem přiblížit obyčejný život na Kubě.

Text 2 – Jhumpa Lahiriová: *Tlumočnick nemoci*. Praha 2009, s. 13-14.

Text 3 – Jhumpa Lahiriová: *Tlumočnick nemoci*. Praha 2009, s. 104-105.

V povídkovém souboru se autorka soustředí na zachycení života indických přistěhovalců v USA.

Text 4 – Kiran Desai: *Dědictví ztráty*. Praha 2008, s. 293.

Román zachycuje dva paralelní životní příběhy - jeden se odehrává v USA a jeden v indickém městě Kalimpong.

Vysvětlivky k textům:

_____ text vynechán, protože je v něm zmíněna lokalita

..... text vynechán